

20.9.2013

מלחמת יום הכיפורים, האירוע המכונן .

נועם בלום.

בשנת 1939 נרצחה, בסכינים במושב גיבתון שבסמוך לרחובות משפחת דומניץ, האם ושלושת ילדיה. את המשק קנו הורי בשנת 1940 . אני נולדתי בגיבתון בשנת 1949 להורי הציונים שמואל וציפורה בלום ז"ל. אבי לחם ב-1948 בחטיבת גבעתי בקרב הגבורה על נגבה, משטרת יואב ובחוליקת. [ע"י חלץ] מאז שבאה בינה לראשי , כילד, שאלתי איך זה קרה שרצחו משפחה והשומרים לא שמרו? התשובה הייתה, שמדובר באירוע של רשלנות ופחדנות....נשבעתי ונדרתי נדר, שהיכן שאני אהיה , לא אתן שאירוע כזה ישנה.

מוקדש: לחברי לדרך שנפלו ונשארו צעירים לנצח. לחברי הלוחמים, להורי החולמים לוחמי תקומת המדינה. לבני משפחתי, אתי אשתי, אורלי, רועי ושחר ילדי ולנכדי.

במאי 1967 התגייסתי לסיירת שקד. את מסלול ההכשרה התחלנו, המתנדבים ליחידה המובחרת. בגדוד 890 בפיקודו של המ"פ דורון רובין.

עוד לא הספקנו להתאמן, השתתפנו במטווח אחד בו ירינו כ-20 כדורים ופרצה מלחמת ששת הימים. צוות הפיקוד של הפלוגה כולל המפקד, הצטרפו לכוחות הלוחמים. לנו הטיירוני נשאר לחפור מחפורות בחורשת האיקליפטוסים של מחנה 21 בבית ליד.

מסדר הענקת כומתות אדומות על הר התבור מחזור מאי 1967 גד' 890 בפיקוד דורון רובין.

עם תחילת המלחמה חלפו מעל המחנה מפציצים ירדניים שהפציצו את נתניה. בשבילי זה הספיק כדי להחליט שאין לי עוד מה לעשות במחפורת עם חברי הטיירוני. את ההחלטה שאני מצטרף ללוחמים החלטתי כאמור בחפירה וחרטתי אותה, באדמה בהודעה לחברי. בה כתבתי שאני יוצא להילחם.... אספתי מחגורי חברי מחסניות ריקות ונסעתי בטרמפים דרומה. הגעתי למחסום נחל עוז ושם הצטרפתי לכוח לוחמים בזחלם של מילואימניקים . אלו ציידו אותי בתחמושת, למלא מחסניות וכן ברימונים....בעזה חברתי לגדוד 202 של הצנחנים וסיפרתי שאני בוגר מחזור וותיק יותר של הצנחנים מגד' 890 שנפגע בקורס צניחה ומבקש להצטרף ללוחמים. המגד ברזני, [ראש העיר ר"ג] צירף אותי לפלוגת פברואר ועימה השתתפתי בלחימה בעזה תחילה ואחר בכיבוש ג'בליה.

הקרבות בעזה הסתיימו תוך יומיים ואני נותרתי ללא תעסוקה. אז ארזתי חפצי המעטים וחזרתי למחנה הגדוד, לפלוגת הטיירוני. שהיו מופתעים והמומים מכמות התחמושת שהייתה בכלי. עברו כמה שעות ונאמר לי כי צנחנים עוברים בכביש בדרכם לכבוש את רמת הגולן. מעט לבטים ומחשבה ואני עוצר אוטובוס בתוכו מחלקת צנחנים מכובשי ירושלים,

שנסע לשטחי הכינוס מצפון לעפולה, בדרכו לרמת הגולן. סיפרתי את אותו סיפור על שנפצתי באימון ואיבדתי את יחידתי ואני מבקש להצטרף ללוחמים. המילואימניקים קיבלו אותי באהדה וצרפו אותי לקהלם מבלי להכביד בשאלות.

התמקמנו בשדרת איקליפטוסים, המפקדים קיבלו הוראות ועדכונים אחרונים, חולקו תפקידים ללוחמים בהתבסס על תצלומי אויר. התפקיד שאני קיבלתי היה להצמיד בונגלור [צינור נפץ במשקל כ-7 ק"ג] לגדר המוצב הסורי ולפוצצו. כששאלו אותי אם אני יודע להפעיל את הבנגלור השבתי שהסבירו לנו בעבר אבל אני מבקש "רענון" מחודש. ליבי דפק בקרבי, לא שפחדתי מהלוחמים הסוריים, התרגשתי מהמשימה, לרוץ ראשון בחיפוי הלוחמים, לגדר המוצב הסורי להניח את הצינור המפוצץ ולתפוש מחסה... השעה הייתה 16.30, עלינו למסוק, ישבנו מתוחים והמתנו להמראה...עברה כשעה, בעודנו ממתינים להמראת המסוק ואז פרץ קצין למסוק והודיע על הכרזת הפסקת אש...הלוחמים ואני עימם פרצנו בקולות שמחה. לא טסים ולא כובשים ואני, פטור מלפוצץ בבונגלור את גדר המוצב הסורי.

מוטה גור הורה לכול החטיבה, לעלות לאוטובוסים ולנסוע לירושלים שנכבשה ע"י אותם לוחמים יומיים קודם. למחרת, זכיתי להשתתף [ולהתעלף] במסדר הניצחון על הר הבית.

כשחזרתי לפלוגת הטירונים הועמדתי למשפט בפני המג"ד יאיר תל צור ז"ל. המג"ד שהיה בטוח כי ברחתי מהפלוגה ["ערקתי"] היה המום מסיפורי ולאחר שברר עם ברזני את אמיתות האירועים, שלח אותי "בריצה לפלוגת הטירונים". אבל לפני כן אמר לי ולנוכחים ביניהם למ"פ דורון רובין: "חייל, אם אתה חושב שזו המלחמה האחרונה שנכונה לצה"ל, אז אתה טועה! אתה, וילדיך וגם נכדיך, עוד תילחמו על ארץ ישראל ולמען תהיה לנו מדינת ישראל...". כשבועיים לאחר מכן, בנסיעתו לשארם אל שייך, עלה הג'יפ בו נסע על מוקש והוא נהרג. מתברר שאז, באופוריה, של ניצחון מלחמת ששת הימים, היה אדם אחד, ריאלי, חכם שידע למה עלינו לחכות.

נועם, לוחם על זחלם, מגיסט, מחסנית הקלשניקוב באפוד ורימון צמוד לשחפ"ץ- 1978.

השלמתי את הטירונות והצטרפתי לסיירת שקד. יחידה מיוחדת שהמונח "בלתי אפשרי" לא היה מוכר בה. סיירת שמפקדה פואד בן אליעזר ראה את האדם והלוחם כעיקר. יחידה שהפורמאליות הייתה מונח לא מוכר בה. הוכשרנו להיות לוחמים, סיירים, בעלי תושייה שהאחריות להשלים משימה מבצעית הייתה בה ערך עליון. לא היה הבדל בין סמל וקצין ותיק ללוחם צעיר שזה הצטרף לצוות. המפקדים ראו אחריות לדוגמא אישית לחנוך את הלוחמים הצעירים ולהשתתף עימם בעבודות הפלוגה. ניקוי הנשק, בישול, שמירה ותורנות במטבח.

עבודתי במשק הורי נתנה לי כוחות פיזיים. הייתי חזק מאוד גופנית ובעל כושר גופני מעולה. הייתה לי תושייה טבעית שאף אני מדי פעם הופתעתי ממנה. באזרחות אדם לא מגיע כמעט למיצוי יכולותיו. בשירות המיוחד לסיירת ובפעילות הלוחמה המבצעית, נמתחת היכולת עד מעבר לקצה. הפעילות המבצעית, שכל סיור וכל מרדף היה בו סיכון חיים, הפך לדרך חיים. רכבים עלו על מוקשים, מרדפים מוטסים במסוקים, הפגזות האויב, נפגעים והרוגים. הטובים בחברים, נפלו ותמונותיהם תלויות בחדרי ההנצחה במשטרת יואב. כך חושלנו.

במרדף אחר מחבלים בשנת 1978 בתוך שטח ירדן "שפך מסוק בל מנוע". באירוע הנדיר הטייסים המצטיינים הצליחו להנחיתו ומסוק סופר פרלון ענק, הרימו ונשאו חזרה לישראל.

המשימות המבצעיות כללו סיורים, בכול פיקוד דרום, מרדף אחרי מחבלים ותפיסתם. ברגל ורכב ובמסוקים. לפעמים יצא ג'יפ בודד למשימת מרדף כשהוא פועל עצמאית בשטח עד השלמה מוצלחת של משימה. באירועים אלה לוחם, סמל ומפקד סיור שווים לרמטכ"ל.

סיורים וניווטים ברחבי הדרום.

ההחלטות כולן שלהם. לכדתי זורקי רימונים על כוחותינו בעזה, מניחי מוקשים ברחבי הפיקוד, סוכני אויב, מבריחי סמים ואמל"ח. באחד האירועים, 1969, נפרסה בסמוך לתעלת סואץ שרשרת מארבי דגנים. [הדגן הוא צריח, על רכב, שמורכב עליו מאג המופעל על ידי הדק חשמלי והצופה באמצעות משקפת לילה רבת עוצמה]. אני פקדתי על צוות והתמקמתי במקום המארב. התרגולת הייתה שכול מפקד צוות הודיע על התמקמות ומוכנות ואז נכנסה לפועל תרגולת המארב. כחצי שעה לאחר שהמפקדים הודיעו למ"פ [ביני תלמי] על מוכנות ראיתי במשקפת המפקד לוחמי קומנדו מצריים מטמינים מוקשים במרחק כ-300 מ' על דרך הפטרולים בסמוך לסוללה. תחושתי לא הייתה טובה... משהו באינטואיציה החיילית אמר לי לא לירות. דיווחתי בקשר לשאר המפקדים על הזיהוי וקיבלתי אישור / פקודה לפתוח באש. אך לא כן עשיתי. אסרתי על הלוחם בצריח לפתוח באש. הזמן היה בידי ויתרון המרחק מהקומנדו גם כן. בירתתי אצל מפקדי המארבים השכנים את מיקומם ואז נמצא על ידי שצוות אחד, מצוותי המארב, התמקם בטעות במקום לא נכון. הורתי למפקדו להאיר בפנס יד, על אף מחאת המ"פ שאני גורם לגילוי המארבים ושורף את הגזרה. הפנס הודלק וזעה קרה נטפה מכול גופי.... כן בהחלטה, של מפקד נמנעה הריגת חברי ליחידה. כן, לפעמים ההחלטה לא לירות היא ההחלטה הנכונה. מה שנקרא בלשון החיילים צל"ש או טר"ש.

מרדף מוסק באזור אלעריש 1978.

מלחמת ההתשה ופתיחת ציר התעלה הייתה שיאו של השירות בסיירת שקד.

הדרכת לוחמים ומפקדים בתחום הלחימה המיוחדת: בשיאה של מלחמת ההתשה בקשת לעבור לשרת בסיירת מטכ"ל. פואד כעס ובמקום לסיירת מטכ"ל שלח אותי ללמד לוחמי כול היחידות, כולל צוערי בה"ד 1, קורס מ"פ וקורס מג"דים, את תורת הלחימה של סיירת שקד. באחד האירועים קיבלתי משימה להציג יכולות בפני מפקדת הכוחות המשוריינים בסיני. מפקד הכוחות היה האלוף ציץ להט. לצורך ההדגמה בלילה, הצבתי על זחל"ם, כמה אמצעים: מרגמה 52 מ"מ על כנה. אמצעים לירי רימוני יד. ומאג חשמלי. צפיתי באס, אל אס, ותוך כחצי שעה השמדתי בחשיכה שהפכה ליום, את כול עשרות המטרות בתוכן פגעתי בעזרת המרגמה בחביות דלק במרחק כ-100 ו-200 מ'. הקצינים היו מופתעים והמומים. אך ציץ, ניגש אלי ונזף בי שהשתמשתי "באש חיה". אצלנו בשריון לא מציגים כך תצוגת ירי. תשובתי הייתה: אצלנו בסיירת משתמשים באימונים רק ותמיד באש חיה. קצין האג"ם הפיקודי, שלח למפקדי מכתב הערכה.

מרדפים, תפיסת מחבלים, הסיור נכנס בפיקודי למוצב טמפו בשנת 1970.

פסגת האחריות והתפקידים שלי הייתה לפקד על הסיור לפתיחת ציר התעלה מבלוזה לקנטרה ומשם לאורך נתיב המעוזים בסמוך לתעלת סואץ עד למוצב טמפו במלחמת ההתשה [1969-70]. הסיור של סיירת שקד [424] היה עורק החיים של לוחמי המוצבים. רק אם השלמתו, ניתן היה להכניס מזון, דלק, תחמושת ולהגיע למוצבים המנותקים לאורך תעלת סואץ. מדובר בסיור של "כוח פלוגתי": מחלקה של שלושה זחל"מים, בזחל"ם הראשון גשש ולכוח צורף גם קט"ק. לכוח הסיור צורפה מח' טנקים. מפקד הסיור ציפה בכול סיור, להיותקל בלוחמי קומנדו מחופרים בסוללת העפר, במיקושים ובמארבי ארטילריה.

קוריוז המלמד טוב מאלף מילים הוא אירוע ישיבת מפקדים, בה השתתפו מפקד חט' השריון [גורודיש הקטן] שהקצתה את מחלקת הטנקים לסיור, מפקד שקד פואד והמ"פ יואב לוי. באותה ישיבה, שאל תוך הטחת ביקורת מח"ט השריון את פואד: האם זה נכון שמפקד הסיור [אני הסמל] אינו קצין...:פואד לא ענה לו. וניסה להעביר את השיחה לנושא אחר. אך גורודיש לא וויתר. הוא חזר ושאל חזר ושאל וביקש לדעת אם החשד שגונב לאוזניו שמפקד הסיור מטעם שקד. אינו קצין כשהוא מפקד גם על הטנקים וגם על הזחל"מים. פואד, בקולו הרועם, השיב: "אצלי ביחידה מפקדים שממונים לפקד על לוחמים ולהשלים משימות, הם המפקדים הטובים ביותר וכאלה שאני בטוח שניתן לסמוך עליהם...! כן, בסיירת שקד עוצבה אישיותי, רכשתי בטחון עצמי וידעתי את יכולותיי. שם גם הפכתי מנער ללוחם ומפקד של לוחמים. כן הייתי לוחם "חריג" שאף ביקש לפוצץ ב-TNT את המחראה המצחינה. שבמקרה הדבר נתגלה והפיצוץ בוטל. בסיירת שקד שלא הייתה משימה שלא בוצעה, כדרך וכערך. שם הבנתי שרק למעטים יש יכולות להיות לוחמים. בשקד למדתי "לנגן בנשק". הנשק ואני היינו אחד. בדרך המבצעית, למדתי כי הצבא ללא לוחמים מיומנים, שאני אחד מהם, לא יוכל להגן על המדינה ולתת בטחון לאזרחיה. למדתי להכיר ביכולות המיוחדות בהן נחונתי.

את המילואים לא ניתן היה לעשות בסיירת שקד ולכן בקשתי לשרת בסיירת שריון. כך תפסה אותי מלחמת יום כיפור בשנת 1973 בפלס"ר של חטיבה 460. בפיקודו של גבי עמיר המח"ט, לפידות, אמיר יפה ואהוד ברק המג"דים. שלמה גורן המ"פ. גברי אליעזר היה מפקד המחלקה ואני סמל המחלקה. עוד חברי לצוות הנגמ"ש: דוד דבן, יוסי בדיחי, דני שלבר, אבי תבור, שלמה הורוביץ, עמירם רוזנבלום, יואב אלוני, עובדיה סער. זמיר צורף לאחר שהנגמ"ש שלו נפגע.

גויסנו בשבת 6/10/1973, יום הכיפורים בימ"ח בבית דרס. כלל לא ידענו מה קורה ולא ניתן היה לצפות את אירועי המלחמה. המוראל היה גבוה והנכונות להגן על המדינה, הייתה מלאה וגורפת.

הקדמת ביניים: הפלוגה הייתה מורכבת מלוחמי מילואים שבסדיר שרתו ביחידות שונות והתאחדו לפלוגת סיור בחודש יולי 1973 שקדם למלחמה. כחלק מגדוד סיור אוגדתי בפיקודו של המגד מדנס. אז התקיים אימון בן שבועיים בבסיס צאלים. עוד בעת הגיוס פורק הגדוד והפלוגה צורפה לחט' 460 היא חטיבה סדירה שתפקידה בית הספר לשריון. כפלס"ר חטיבתי. פלוגת הסיור "במבה" עשתה עבודה מוצלחת בכול האירועים ובכול מקום בו תפקדה. הערכת הפיקוד הבכיר, שהפלוגה היא פלוגה מצטיינת ולוחמיה כפרטים ראויים להערכה רבה על תרומתם להצלחת הלחימה בגזרת סיני. סיפור המלחמה וההקדמה לה בה תיארתי את מקומי בסיירת שקד. או האירועים שלאחר המלחמה גם כשפרשתי מהפלוגה וחזרתי לצנחנים. מסופר כסיפור אישי והצגת האירועים גם היא, היא סיפורי הפרטי. יש להניח שאם היו עוד לוחמים מספרים את תיאורי הלחימה חוויות ואירועים. מהמקום בו הם היו, הרי ניתן היה להוסיף את סיפורם ותיאורם לכתיבת ספר מרתק. לחברי הלוחמים, מעת הגיוס בשנת 1967 ועד תום השירות, שותפי ומלווי לציר הדרך. נתונה הערכתי ואהבתי הרבה. איבדתי חברים רבים וכאבי על אובדנם כבד וגדול.

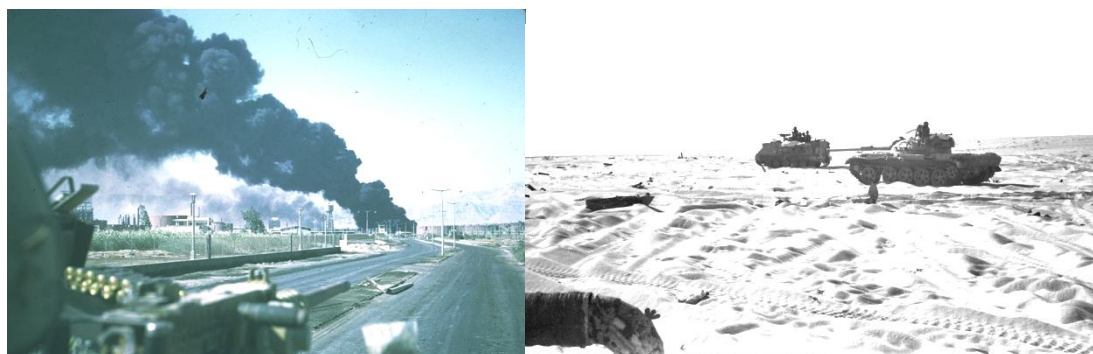
ביום א' בבוקר, נסעתי לכפריית תימורים וקניתי ב-25 לירות גרעיני חמניות, שק ענק. החברים שאלו אותי אם בכוונתי לגדל תרנגולות. השבתי להם שאף אחד לא יודע מה מחכה לנו וגרעיני חמניות זה מזון משובח ועתיר קלוריות. בימ"ח קיבלנו נגמ"שים חדשים, וזיוד

חלקי. לא נתנה כמעט תחמושת ולא לכול הלוחמים ניתן נשק אישי. למשל, מדידים לכיוון קנה ותאום ירי עבור מקלע 0.5 לא היו בנמצא וכן מגרדות לניקוי ווסת המא"ג [מקלע 7.62]. ציוד עזר חיוני, שבלעדיו לא ניתן לצאת לקרב.

הקרב מעבר לתעלה להשמדת סוללות הטילים ואלו שהגנו על הסוללות.

כך, התחלנו את הנסיעה על שרשראות ב-8/10 לכיוון בלוזה – תעלת סואץ. בדרך ראינו טנקים וכלי רכב שנפגעו מקומנדו מצרי. קיבלנו את הכינוי בקשר "במבה" ומאז הפכנו לפלוגת במבה. ב-9/10 חילצנו הרוגים מג'יפ ומטנקים בקו האש. שם נורו אלינו טילי סאגר שהחטיאו במעט. כך בדרך הקשה ומהתנסות למדנו על קיומו של טיל הנ"ט המופלא בידי המצרים. בתחילה נראה כדור אש זוהר, אחר הטיל המדויק שפוגע בנגמ"ש מפוצץ אותו בסיוע מטען חלול. "הסגר" היה האמצעי שפגע ביותר רק"מ מכול נשק אחר במלחמה ההיא.

מול המצרים בחולות סיני. מיכלי הדלק של בתי הזיקוק בסואץ בוערים.

ב-10/10 נתקבלה הוראה שעל לוחמי הפלוגה לפנות את עצמם מהנגמ"שים ולתת אותם ללוחמי הצנחנים שתוכננו לחבור למוצב בודפסט, על שפת הים [המוצב של מוטי אשכנזי שלא ניכנע ויכול למצרים]. בנוסף תוכננו הצנחנים, לכבוש את נמל פורט פואד שבידי המצרים מעבר לביצות. על אף פקודה מפורשת של שלמה גורן המ"פ סירבתי לפנות את מקומי ליד המקלע. הכרתי מהשירות הסדיר היטב את הדרך וחשבתי שנוכחותי בכוח הלוחמים חשובה. לבסוף הפקודה בוטלה ולוחמי במבה חזרו לנגמ"שים.

למחרת יצא כוח זחל"מי חרמ"ש למוצב, הכוח נקלע למארב קומנדו ונפגע קשות. ב-11/10 חנינו ליד מזבלת בלוזה תוך המתנה לפקודות, כלל לא ידענו מה קורה סביבנו. מטוסי אויב תקפו כוח סמוך ואני היחידי בפלוגה שתפש מייד שמדובר במטוסי אויב ויריתי בהם צרור ארוך. מזון, לא היה וגרעיני החמניות עשו את שלהם. רצפת הנגמ"ש נראתה כמו ריצפת לול

תרנגולות מקליפות החמניות. אוכל לא קיבלנו ושנוררנו קופסאות שעועית ואפונה מלוחמי שריון.

משמאל לימין: גברי, נועם, דני, יוסי, עמירם, יואב, עובדיה, דבן.

עם הגיענו לאזור הקרבות, פיקד על המחלקה שכללה שלושה נגמ"שים גברי אליעזר. לא הכרתי אותו קודם. גברי בוגר סיירת שריון. יאמר לזכותו של גברי שהוא קצין ולוחם מוצלח, שלא חטא, בחטא היוהרה. תפקדנו כצוות באופן מעולה, כשהשלמתי אותו במידע, בהחלטות המבצעיות ובלחימה לאורך כול תקופת המלחמה. מעמדי בפלוגה היה של הלוחם / "השקדניק המקצועי". אחד שלא חושש מלאמר עמדתו ודעתו בכול דבר ועניין. לכול לוחם ומפקד בפלוגה, גם לפיקוד הבכיר. מה שהביא את הפיקוד הבכיר, לפעמים לאי נחת. עמדתי הייתה שאני יודע את מקומי בנגמ"ש ובפלוגה. אך עניין לנו בחיים וגורלות של רבים. אז, ילך הכבוד וילכו הדרגות הצידה ויכולתי המקצועית חייבת לתרום להצלחה.

מכ"ם סוללת טילים החולש על הקרב העוצבתי מדרום לפאיד.

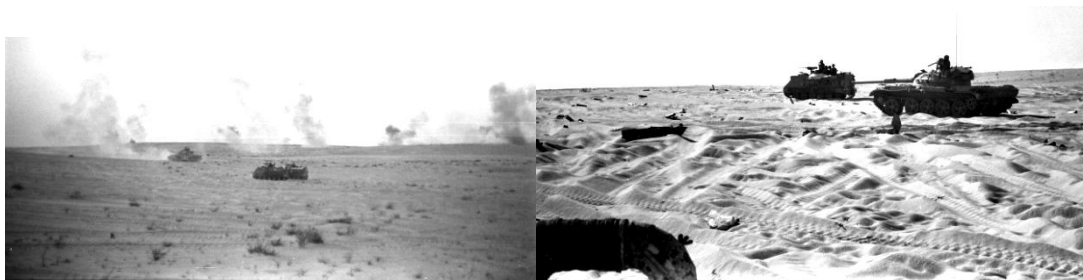
12/10/2013 קבלנו מידע כי לוחמי קומנדו מצרי חדרו לקווינו באזור "הברגה". החל מרדף, כשהמ"פ איבד שליטה על הפלוגה. נפתחה עלינו אש מקלעים ומרגמות. גברי פיקד על המחלקה. שני נגמ"שים נפגעו, לאחר הקרב נתגלה לנו ש-4 לוחמים נהרגו. [הערה: בנגמ"ש קיימת רשת קשר פנימית לשיחה בין הלוחמים וכן רשת קשר חיצונית, לקשר עם הכלים והפיקוד של הפלוגה].

מנוחת הלוחמים, רגעים של המתנה.

גברי התרכז בירי עם מקלע ה-05 על חיילי האויב הרחוקים כ-800-600 מ' לפנינו. אני זיהיתי עמדות עמידה של לוחמים מצריים מרחק עשרות מטרים מציר האיגוף והסברתי לגברי שלא הכיר את שיטת הלחימה בעמדות עמידה שסיגל הקומנדו המצרי. מדובר במחפורת צרה ועמוקה שהלוחם ממתין בה עד להתקרבות האויב ואז מרים ראש ואת כלי נשקו ואז בהפתעה ממרחק קצר פוגע בכוחותינו. שיטה זו הייתה מוכרת לי מהיתקלויות במארבי קומנדו מצרי במלחמת ההתשה. העמדות היו נטושות. תוך כדי תנועה אנחנו רואים כ-20 לוחמים מצריים. הנגמ"ש פנה ימינה לעברם ואני המגיסט של דופן ימין פתחתי עליהם באש ופגעתי בהם. [גברי לא ידע באותה עת שהנגמ"ש שלנו [4 של במבה] לבדו ואין עוד אף נגמ"ש מהמחלקה. עוד אנחנו מתקדמים ומימין מתגלים מאות לוחמים מצריים וכן שלושה טנקי 55T. המרחק בינינו ללוחמים המצריים מטרים בודדים ומהטנקים עשרות מטרים. מעולם לא ראיתי עד אותה התקלות טנקי אויב ממרחק כה קרוב. השוק הראשוני היה הדדי, גם המצרים הופתעו מהמפגש... השוק הראשוני לקח שבריר של שניות. תחילה רוקנתי ארגז פעולה על לוחמי החי"ר עשרות נפגעו ונפלו. אחר הבנתי שיש לי בעיה יותר גדולה... שלושת הטנקים. מולי עמד מפקד טנק כשגופו חשוף, יריתי בו ופוצצתי גם את ארגז הפעולה של המקלע הכבד המקביל. חזית הלחימה הייתה בדופן ימין. המקלע של גברי נתקע ונעצר. אז ראיתי טנק מסב את קנה התותח לעברנו... באינטואיציה, של לוחם שרואה את ראש הנחש, יריתי צרור ארוך לתוך קנה התותח של הטנק. נראה עשן מצריח הטנק, והטנק חדל לצודד. [נראה לי שזה אירוע יחיד שטנק אויב שותק אי פעם בירי לתוך התותח]. באותו זמן, הלוחמים המצריים ניסו לטפס על הנגמ"ש. חבטו בהיסטריה על דופן הנגמ"ש ברוביהם, זרקו עלי רימון תבערה שנראה כקופסה גדולה עם יתד. הרימון נפל על גג תא הלחימה ואני החזרתי אותו למצרים. תוך הקרב הנהג דוד דבן, נסע לתוך ועל הלוחמים המצרים דרס בשרשראות בתחושה המעוררת צמרמורת. שלמה הורוביץ מקלען שמאל הצטרף לירי כשניתן בידו.

הקרב בעיצומו.

באותה עת נפלט כדור מרובה בתוך חלל תא הלחימה וחורר את מיכל הדלק. עמירם רוזנבלום, מהנדס מכונות בתעשייה האווירית, בתושייה ועקשנות, סתם את דליפת הסולר בעזרת דגלון סימון. המוט הקטן נשאר בחור עד לסוף המלחמה. בעוד עובדיה, אבי תבור, יואב אלוני ויוסי בדיחי דוחפים ללא הרף תחמושת. בשלב מתקדם של הקרב, הטלתי רימונים על המצרים שקרבו לנגמ"ש. זרקתי רימונים ויריתי. קנה המקלע המלובן, נעשה אדום. חששתי שלא תהייה ברירה ונצטרך לנטוש את הנגמ"ש. תוך לחימה, פירקתי את המאג, חגרתי אותו בהצלבה, יריתי כמו במקלע ידני ואף מלאתי חולצתי ברימוני רסס 26. החלטתי, כי אם נצטרך לנטוש ולרדת לקרקע. זה צפוי להיות לא קל ופשוט למצרים. דבן הנהג המרוגש מתקשה להעביר הילוך והנגמ"ש נוסע בהילוך איטי ראשון. גברי מורה לדבן, לצאת מתוך הכוח המצרי, לאט לאט, אנו מתרחקים, אז יורה בנו אחד הטנקים [השלישי] פגז לא מכוון. בדרך אנחנו רואים נגמ"ש שלנו פגוע ועוד שני חיילים מנגמ"ש נוסף שנפגע ושחילצו עצמם ברגל. סיכומו של הקרב מבחינת הנגמ"ש: יצאנו ללא נפגעים, למצרים שני טנקים "פגועים" ועשרות ואולי יותר לוחמים פגועים. סיפור ההיתקלות של נגמ"ש 4 של במבה הפך לסיפור היום בסביבה הלוחמת. כשנשאלתי, מדוע פעלתי כפי שפעלתי? תשובתי הייתה שזו תוצאה אינטואיטיבית של הכשרה בסיירת שקד וכנראה גם יכולת שליטה ותפקוד תוך כדי קרב. אסור לעולם לסמן מצב כאבוד !!!

גברי ליד המק"ח 05 שבתחילה לא היה ניתן להפעילו כי לא היו מדידי תאום ירי. גורודיש והמסוק.

ב-16/10 בשעה 2.00 החל קרב החווה הסינית. בלילה שקדם לקרב, נאם בפני החטיבה מפקד האוגדה ברן, הכין את החטיבה לחציית התעלה שצפויה. יפה ירקוני שרה שירי עידוד. פלוגת הנגמ"שים במבה, הוכנה כפי הנראה כרזרווה, לצנחני 890. לפני כן, בחצות יצאנו לפי פקודה שני נגמ"שים לבדוק את ציר עכביש הנושק לחווה הסינית. הגענו לצומת, דיווחנו שהשטח פנוי ובדרך בחזרה עצרנו ליד זחל"ם מעשן שנפגע ביום הקרב שזה הסתיים, אחד מכלים פגועים רבים על הציר. נכנסנו לזחל"ם ומצאנו להפתעתנו לוחם פצוע מדמם שנינטש. הבאנו אותו לתאג"ד. הפצוע כפי הנראה "לא חסר" לאף אחד.

עוד יום קרב, אש, נפגעים והרוגים לכוחותינו ולאויב.

בתחילת הקרב, האזנו כדרכנו לרשת הקשר של הכוחות הסובבים בהם של גד' 890. המג"ד יצחק מורדכי והמח"ט עוזי יאירי דיווחו ודיווחו שהצנחנים שנכנסו בכמה ראשים לשטח החווה, נפגעים מאש אויב. נאמר כי כול ראש שמתרומם נפגע ע"י האויב. לנו לא היה ציוד ראיית לילה ודיווחנו שגם לאויב אין ציוד ראיית לילה מתוחכם. כזה שאנחנו השתמשנו בכמותו בסיירת שקד. לכן הופתעתי מהדיווח שלמצרים יכולת צליפה וראיה טובים בלילה. רק בהמשך הקרבות בקרב האוגדתי מדרום לפאיד, נתברר לנו שליחידות המצריות יש "אס. אל. אס." [סטר ליט סקופ'- משקפת ראיית לילה, לכיוון נשק, המגבירה את אור הכוכבים].

אש, עשן, מי שלא היה שם, לא יבין.

מהר מאוד ידענו לוחמי במבה שגד' 890 במצוקה קשה. הקרב שהחל כחסימה של ציר עכביש מאפשרות ש"צידי טנקים" של האויב ישבשו תנועת כוחותינו לעבר התעלה וכן ימנעו להעביר את גשרי הצליחה. הפך להיות תופת!!! כמות האש שירו המצרים הייתה דמיונית. הכול עף והכול התפוצץ. שטח הלחימה נעשה שחור משחור. כול כך הרבה שחור שלא ניתן היה לראות יותר מכמה מטרים קדימה. השמש לא נראתה. שלמה גורן מ"פ במבה נתן לנגמ"שים הוראה לחלץ את הצנחנים ואת השריונאים בטנקים הפגועים. בתחילה השתתפו כול הלוחמים בחילוץ. אחר הורדנו לוחמים מיותרים כדי שיהיה מקום בנגמ"ש לפנות יותר ולחלץ יותר נפגעים משטח הלחימה. אינני זוכר כמה פעמים נכנסנו לחווה וחזרנו עם נפגעים. אבל הרבה פעמים עשינו זאת. הנגמ"שים פעלו לבד, ללא יד מכוונת ואו פקודות מפורשות. הלוחמים והמפקדים ידעו שאם לא נחלץ את הנפגעים הרי אין מי שיחלצם ודינם נותר לגווע בשטח הלחימה. טילי הסגר, קרעו את אנטנות הנגמ"ש, חוטי הכיוון של הטילים שירו המצרים ליפפו את הנגמ"ש מכול הכיוונים. הצנחנים, היו פגועים גופנית ומרוסקי נפש. חלקם הלומי קרב. אישוני עיניהם היו מורחבים. הם היו שחורים מפית. היה לוחם צנחנים שתחילה סירב לעלות לנגמ"ש. בידיו היה רימון רסק 26 ללא נצרה. הרובה שלו, היה מרוסק, ותלוי על גבו. צריך הייתי לשכנעו לתת בידי את הרימון לבל יפוצץ את אותנו. לא ירינו בקרב החווה הסינית אפילו כדור אחד. לא ראינו אויב. רק חווינו את עוצמת האש שהמטיר בנו. כשראיתי לראשונה טנקיסטים שנטשו את הטנקים בבהלה מאימת הסגרים, הבנתי שזו מלחמה אחרת. הקרב הסתיים בשעה 14.00 בקירוב, עוד לקראת סיומו ראינו כיצד שני מטוסים שלנו, שתקפו כוחות מצרים, נקלעים למלכודת טילי נ"מ ומופלים. בנגמ"ש שלי היו 37 פגיעות. אך סיכומו של הקרב, עבורי, היה בו ערך מכונן. את חברי המחלצים ואת לוחמי הצנחנים והשיריון, קראתי אז "אחי גיבורי התהילה." כן, כי מוסר הלחימה הכללי שלא מפקירים לוחמים וכלל לא משנה מה יהיה המחיר. זה כלל שעליו חונכנו והיה נכון לגבינו.

בת שבע מנהרייה, חיילת מילואים שכמו רבים מהמגויסים לא הבינה....המומה, ליד נגמ"ש שרוף, בציר עכביש.

חציית התעלה נעשתה ב-17/10. החטיבה עברה על הגשר, המתנדנד. זו הייתה חוויה מרגשת. חוויה של פעם בחיים. מיד לאחר הצליחה, התמקמנו בכפר מצרי בשם אבו סולטן. שם הטנקיסטים של חטיבתו של נתקה ניר, בטעות ירו בנו. ירו אך לא פגעו..... לאחר הצליחה, התנהל קרב במוצב "אורי" בו נפגעו ונהרגו צנחנים נוספים כשטיהרו מוצב מצרי.

אז, תחילה תקפו מטוסי מירז' מצרים [לוביים כפי הנראה] את הגשרים. ההתקפה הייתה מפחידה מאוד. הם צללו, הפציצו וגודלם המפחיד של מטוסי הסילון מנמיכי העוף, היה בו משהו עוצמתי מעולם אחר. לאחר מכן אחר הצהרים, שלחו המצרים מסוקים להפציץ את הגשרים בחביות נפלם. שלושה מסוקים הופלו ע"י כוחותינו. האחד ע"י כול הכוח שירה במסוק הראשון עד שנפח נשמתו והתרסק. השני הופל ע"י פגז של טנק. כן, כפי הנראה זו הפעם הראשונה בתולדות המלחמות שמסוק אויב הופל בירי פגז טנק. את השלישי אני בירי ממקלע המאג הפלתי. הנגמ"ש שלי היה הקיצוני מכול הכוח. הייתה לי בלבד אפשרות לירות במסוק. יריתי עליו ארגז פעולה מלא והפלתי אותו באבוקת אש. לאחר גמר הקרבות לקחתי למזכרת פילטר שמן של המסוק למזכרת.

לוחמי במבה, משמאל יהודה ניב לידו אבי תבור. המסוק שהפלתי בירי ממקלע המאג.

ב-18/10 קיבל הגד' של אמיר יפה פקודה לצאת יחד עם נגמשי 4 ו-א/4 להשמיד בסיסי טילים נ' מטוסים ברכסים שמעל בקעת תעלת סואץ והעיר פאיד. השמדנו שני בסיסי טילי אס 2 – טילים רוסיים שמנעו ממטוסינו לתקוף מעבר לתעלה. לאחר טיהור בסיס ראשון, נתקבלה הוראה לרדת בציר ואדי לכיוון כוחותינו שמצויים צפונה לפאיד. הכוח שמנה 10 טנקים ושני נגמ"שים בראשו המג"ד, החל את ההתקדמות בוואדי, שכינויו היה ציר לימפה. שהיה "מעבר הכרחי". באמצעו של הציר, נפל הכוח למערב נ"ט של טילי סאגר וירי

מקלעים. אמיר יפה שהיה בטנק המוביל, חמק מהטילים לגומחת קרקע. שניים או שלושה טנקים נפגעו ונשרפו. באחד הטנקים היה קצין צעיר בשם שלמה ינאי. שנפצע אנוש וניצל ע"י החובש בן מחזורי בסיירת שקד שלמה שכטר. שלמה טיפס על הטנקים הבוערים והוציא את הפצועים תחת אש האויב ובתוך אש הבערה. חבש פצועים והציל חיים. שלמה קיבל צל"ש על גבורתו. אני פירקתי את המאג, ירדתי לקרקע ומעמדה מאולתרת, פתחתי באש ויריתי אל מקורות הירי ומשגרי הטילים בכך הפסקתי את אש האויב. לאחר זמן, אמיר יפה המג"ד חבר לכוח רגלית, לאחר שנטש את הטנק החשוף לירי הטילים. הוא היה המום וכטנקיסט עם הרגליים על הקרקע.... במקום בצריח חש שהוא עירום. כשראיתי את חוסר האונים שלו, עצרתי את הירי במקלע. נגשתי אליו ואמרתי לו: "אני מפקד לשעבר בסיירת שקד. כבר נפלתי למארבים. תן לטנקיסטים הוראה לירות למקורות הירי, נחלץ את הפצועים וההרוגים. אז נחלץ לאחור. הוא הביט בי, על פניו ראיתי שהוא חזר לעצמו. והחל לפקד על החילוץ. אני חזרתי למאג והמשכתי לחפות על הכוח עד לסיום החילוץ. החושך ירד וגברי אליעזר המ"מ ניווט את הכוח אל מחוץ לשטח ההריגה. על הובלת הכוח והניווט קיבל גברי ציון לשבח.

לאחר שוך הקרבות, לקחתי את הצוות של נגמ"ש 4 לראות את אזורי הלחימה: על שפת תעלת סואץ.

ב-19/10/1973, טיהרנו את בסיס הטילים השני. הושמדו כמה טנקים ואנחנו בנגמ"שים טיהרנו את פנים הבסיס מהחיילים המצריים. בשלב הטיהור הושבת המאג של המגיסט בנגמ"ש 4-א. אבי תבור ביקש את עזרתי להשמיש אותו. אמרתי לו: "רגע, תן לי לסיים..." הוריתי לנהג הנגמ"ש יוסי בדיחי, לאגף גבעה ואז לנגד עיני נגלה הלוחם המצרי שחמק ממני קודם, בידיו בזוקה. מבטנו נתקלו זה בזה, התחלתי לירות ופגעתי בו, הוא שיגר לכיוונינו והחטיא טיל אר.פי. גי. אז, דילגתי לנגמ"ש 4-א, פירקתי את המא"ג, ניקיתי את ווסת הגזים הסתום והמאג של אבי תבור חזר לכשרות.

מוצב שנכבש תחילה ע"י המצרים הסמוך לאתר הצליחה.

בינתיים, בעמק שמשתרע מתחת לרכסים נגלה לנו מחזה סוריאליסטי, שכאילו בוים בידי במאי הוליוודי. מאות טנקים מצריים ומאות טנקים שלנו לחמו זה בזה. הטנקים שלנו הבעירו את הכוח האוגדתי של המצרים שהתמקם דרומית לפאיד. מאות מדורות ועשן שחור הרווה את הבקעה. הגדוד המצומצם שלנו שמנה 7 טנקים ושני נגמ"שים ירד מהרכס והצטרף למטהרים את המתחם הצבאי הענק. מדובר במתחם שכולו בונקרים מקורים, תעלות קשר וכמויות אין סופיות של אמל"ח.

טנק מצרי מדגם 55T שרוף.

בשלב כל שהוא אחר הצהרים, נגלה לנו כוח מצרי בבונקר מבוצר. בעיני ראיתי כמה לוחמי קומנדו [בגדים מנומרים] מצרים חומקים מהתעלה אל מעמקי הבונקר. זה לא מצא חן בעיני. אנחנו, כוח קטן יחסית מול חיילים מקצועיים שמבוצרים בבונקר... צפיתי קרוב קשה ונפגעים לכוחותינו. אמרתי תחילה לגברי, שאני מבקש לשכנע את המצרים להיכנע... תשובתו: "אתה משוגע..". אבל, לך ותבקש אישור מאמיר יפה. נגשתי לאמיר, ובקשתי שכול הכוח יחפה עלי בקני התותחים ובמקלעים. קראתי לדוד דבן "העירקי" דובר הערבית ובקשתי לתרגם את דברי לקומנדו מעברית לערבית. התראתי שלא יכניס מילה לטכסט שאני לא אמרתי... דבן הצטרף אלי וניגשתי לצידו של פתח הבונקר באופן שהפתח מחופה ע"י הטנקים. פתח הבונקר מולי, כשנשקי האישי קלשניקוב שלל דרוך והאצבע על ההדק. לא פחדתי, והאינסטינקטים פעלו היטב. קראתי לקומנדו בערבית מתוך "עשר המילים שידעתי חוץ מקללות"... "חלס חרב, אלה כרים. אירפא עידק, תעל הון. חלס חרב..." דבן הוסיף תיאורים בערבית לנצורים תחת האדמה, תוך שהתחייב שלא נפגע במי שייכנע.

צוות נגמ"ש 4, כותב מכתבים, ושותה תה שיואב הכין.

לאחר כחצי שעה של צעקות, לתוך מרחב הבונקר, ותשובות של חיילי הקומנדו, יצא חייל, קלשניקוב בידו. מדיו מדי קומנדו מוכרים. לקחתי מידי את הקלצ' השקתי אותו במים

מהמימייה שלי וכיבדתי אותו בסיגריה. הסברתי לו את מצב חבריו המכותרים. ואת הברירה שבידיהם. למות בכבוד או ללכת לשבי ולחזור למשפחותיהם. הבטחתי שלא תיפגע שיערה משערות ראשם של הנכנעים. הלוחם, חזר לבונקר ולאחר כ-רבע שעה ארוכה כנצח, יצאו חמישה לוחמים. בידם קלשניקוב, אותו הניחו על הקרקע. הנכנעים כובדו במים ובסיגריות והתיישבו בסמוך לנגמ"שים. כך יצאו בקבוצות בכול פעם קומץ חיילים, כולם לוחמים גאים, נשקם בידם והתיישבו על הקרקע. לבסוף יצא אחרון מפקדם, קצין בדרגת סרן בידי קלשניקוב חגור באקדח חילוואן [ברטה תוצרת התעשייה הצבאית המצרית]. הוא הצדיע לי, נתן בידי את הקלצ' הוציא את האקדח מחגורתו ונתנו בידי. את הלוחמים המצריים העמסנו על משאית שלל. הקצין המצרי קיבל אירוח בנגמ"ש בין הלוחמים. מתברר שהוא היה מהנדס מכונות בוגר טכניון בקהיר, שגויס להיות קצין בקומנדו. בשיחות שניהלנו בהמשך הקצין שאל אותנו באנגלית רהוטה, מי אנחנו. הסברנו לו שאנחנו לוחמי מילואים, נשואים הורים לילדים. ההוא שאל לעיסוקם ומקצועם של חיילי צוות הנגמ"ש. הוא קיבל הסבר, שהאחד קיבוצניק, השני, ארכיטקט, עוד אחד מנהל במפעל תעשייתי וכו' אך מה שהדהים אותו היה שגברי המ"מ, הקצין הוא פלח בקיבוץ. איך זה שפלח מפקד על מהנדסים...? משפט שלא ניתן היה לשכוח: "...אם מחומר אנושי כזה מורכב הצבא הישראלי, הרי אין פלא שאתם מנצחים במלחמה.."

תצפית על המצרים ברכס מעל אדביה, גברי ויואב. בוחנים רקטות RPG.

לאחר שהשלמנו לשבות את עשרות הלוחמים, ראינו שחלק מהם לבש בגדי דגמ"ח צה"ליים.... בתוך הבונקר מצאנו להפתעתנו קידבקים של חיילים ישראלי לוחמי המוצבים שנפלו בידי הקומנדו המצרי. על כול קידבק היה שם ומספר אישי כמקובל אצל כוחות הצנחנים. הימצאות הציוד האישי של לוחמי צה"ל בידי הקומנדו, הרתיח את הדם. היו לוחמים מקרב חיילינו שרצו במקום לעשות משפט שדה / שפטים ולהוציא את השבויים להורג. לוחמי במבה, עצרו את המתלהמים ומנעו לפגוע בקומנדו ולו פגיעה בכבודם. לאחר הקרבות התברר שאומנם נכון שאותם לוחמי קומנדו היו בין כובשי המוצבים. אך, הקידבקים ובגדי הדגמ"ח היו של לוחמי הצנחנים שיצאו לחופשה ערב יום כיפור והוחלפו בחיילי החטיבה הירושלמית. לוחמי הצנחנים, לחמו בקרבות המלחמה ללא קשר לקידבקים שנפלו שלל בידי המצרים.

הפתעה אמיתית הייתה לי כשמצאתי בין האמל"ח והחימוש המצרי בבונקר של הקומנדו ששבינו. חמש משקפות ראיית לילה בריטיות [אס אל אס]. כמוהם היו בשימוש בסיירת שקד בתקופת מלחמת ההתשה. אז, גם הבנתי איך הצליחו הלוחמים המצריים לפגוע בקרב החווה הסינית בכול צנחן שחשף את גופו באותו לילה חשוך. כן, המודיעין שלנו לא ידע שלמצרים ציוד ראיית לילה וחיילינו עיוורים...! חילקתי את משקפות ראיית הלילה לשלושת המג"דים: אמיר יפה, אהוד ברק ולפידות, לגברי המ"מ, אחד נשאר בידי, צמוד למאג עד תום המלחמה.

המסוק המצרי שהופל מעבר לתעלה לאחר הלחימה. בביתי מצוי למזכרת מסנן הידראולי.

הכוח המשיך לכיוון סואץ, עיר הנפט. צנחני המילואים היו לכודים בקרב סואץ. הכוח של יוסי יפה ז"ל ודודיק רוטנברג. [אותם פגשתי שוב כשהקמנו את חט' 409 חטיבת הנ"ט המוטסת]. נלחמנו מול לוחמים מצריים באזור הצפוני של העיר, מה שכונה בגלל בתי הדירות "שיכון זוגות צעירים". היינו אמורים לטהר את הבתים הגדולים בהם מאות חיילים מצריים. בתים שחלשו על צומת הכניסה לעיר מצפון. כ-16 לוחמי במבה בשני נגמ"שים קבלו פקודה לטהר בלב"ב [לוחמה בשטח בנוי] מאות חיילים מצריים. פקודה שכולה טירוף ובורות בתורת הלחימה. שכנענו את מפקד החטיבה לבקש הקצאה של תותחי 155 מ"מ. קיבלנו שני תותחי ענק שממרחק כ-350 מ' ירו בכינון ישיר פגזים שחיררו בהרס ענק את הבתים המצריים.

בהפוגה הקצרה בין הקרבות והאירועים סרקנו את המחנות הנטושים של המצריים. לקחנו שבויים רבים. באחד המקרים שסרקנו מבנים, שמעתי קולות בערבית ואת קולו של דני שלבר. הופתעתי שאני שומע אותו לפני... התקדמתי בזהירות לתוך מבנה ארוך, רב חדרים ומצאתי את דני חמוש ברובה ומקיפים אותו כ-10 לוחמים מצריים חמושים. המצריים הרימו ידיים נוכח הנשק המאיים שבידי ונלקחו בשבי. כששאלתי את דני איך הוא הוקף בכול המצריים, תשובתו הייתה, ראיתי דרך חלון שני מצריים והחלטתי לשבות אותם. לפתע מצאתי עצמי מוקף בעוד שמונה שאינני יודע מהיכן הם צאו... במחנה המצרי מצאתי מחסן ענק בו הפקידו המצריים את ציודם הפרטי שכלל, ארנקים, שעונים טבעות נישואין. הצתתי את המחסן, כדי למנוע ביזה והתפוררות הכוחות הלוחמים שבינתיים חברו אלינו.

גברי ונועם בתצפית מעל אדביה. בטיול להכרת איסמאליה עם הצנחנים צביקה ברקן וינגלה קיים.

ביום האחרון של הקרבות 23/10/1973 הוכרזה הפסקת אש. היה צפוי שבשעה 10.00 יגיעו חיילי או"ם לחצוץ בין הצבא הישראלי לצבא המצרי בעיר סואץ. אמיר יפה המג"ד הכין למצרים תרגיל מתוחכם: טנק שלנו נפגע ונינטש בסמוך לצומת. אמיר שלח את נגמ"שי במבה, לכיוון הטנק והורה לטנק מכוחותיו, להתקרב לגרור ולחלץ את הטנק הנטוש. המצריים שצפו בנעשה ידעו שהכוח מתכנן לחלץ את הטנק הפגוע, ועל רקע הפסקת האש הקרובה לא הפריעו לכוח להתקרב לטנק ולצומת החשובה. בדיוק כשרכבי חיילי האו"ם נראו מתקרבים

לצומת ממזרח. פקד עמיר להיכנס לצומת ולתפוס אותה. המצרים שלא הבינו תחילה את תרגיל תפיסת השליטה, היו המומים. הם התלוננו בפני כוח האו"ם על שהישראלים תפסו את הצומת בתרמית... אך האומניקים מפילנד, סימנו במפה את המצב ברגע הגיעם לצומת. הצומת הייתה שלנו. אירוע מרגש שלא ניתן לתאר היה המפגש בין לוחמינו ללוחמים המצריים בצומת, בחסות חיילי האו"ם. עשרות לוחמים מצריים פרצו בשמחה כלפי חיילי האו"ם תחילה ואלינו בהמשך. היו חיבוקים בין הלוחמים, חולקו סיגריות והיו שיחות מלב אל לב. שמחה אמיתית לסיומה של מלחמה. כנראה שהלב האנושי, מסוגל להתעלות על פצעי המלחמה.

לאחר הכרזת הפסקת האש, חצץ כוח או"ם בינינו למצרים מצפון לסואץ.

עם תום הקרבות לאחר שנכנסה הפסקת האש לתוקף. ניגש אלי עמיר יפה, חייב אותי, בחוזקה. לחץ את ידי ואמר לי: "...קבל תודתי, החזרת אותי להיות מפקד בקרב בציר לימפה, לאחר שנשתי את הטנק. קבל הערכתי המיוחדת גם על שגילית תושייה וחיפית על חילוץ הנפגעים... עוד, על ששבת את לוחמי הקומנדו בפאיד וחסכת קרב ונפגעים רבים לגדוד" הוא סיים במשפט: "נועם אתה לוחם מקצועי". עמיר סיים את המלחמה עם שבעה טנקים, גם הם לא כולם מהגדוד המקורי בו התחיל את המלחמה בקרבות השריון הקשים בגבעות "חמוטל". [עמיר נהרג בשנת 1977 בתאונת דרכים בסמוך לפ"ת ושבוע לאחר מיכן נהרג בן דודו סא"ל יוסי יפה כשג'יפ בו נסע עם דובי אלמן עלה על מוקש ישן, בתרגיל "סקופ" שבחן תורות לחימה של צנחנים בשריון בו גם אני השתתפתי].

נועם על סוללת הגשר בגדות תעלת סואץ, לוחמי במבה בוחנים כפר מצרי סמוך לתעלת המים המתוקים.
הכוח המשיך לאחר הפסקת האש עד נמל עדבייה שנמצא דרומית לעיר סואץ ותפש את הקו מול המצרים.

לוחמי נגמ"ש 4 מזוקנים ומפויחים תוך כדי לחימה. משמאל: יוסי בדיחי, אבי תבור, עובדיה סער, יואב אלוני, דני שלבר ונועם בלום.

עוד בטרם עברנו את הגשרים למצריים נפצע שלמה הורוביץ מרסיס של פגז וריסק את כף ידו. במרדף אחר בסיסי הטילים המצריים נפצע עמירם רוזנבלום, שהחליף בהצלחה רבה את שלומי כמגיסט. אך חזר לאחר חופשת החלמה קצרה ונשאר עם הצוות עד השחרור. שניים מלוחמי הנגמ"ש נפגעו בהלם קרב, ב-12 לאוקטובר בקרב נגד הקומנדו והטנקים המצריים.

אך המשיכו לתפקד על אף הקשיים. דריסת עשרות לוחמים מצריים, היה אירוע קשה לכול צוות הלוחמים.

הפלוגה חזרה עם תום הקרבות לרפידיים כחלק מחטיבת בית הספר לשריון. כשהטנקיסטים מכשירים מפקדים חדשים לתגבר את חטיבות השריון שדוללו ממפקדיהם. אנחנו היינו ביום האויב באימונים. הכול תוך שהחטיבה כולה מצויה בכוננות, שעתית, יום יומית לתקוף ולהשמיד את הארמייה השלישית המכותרת.

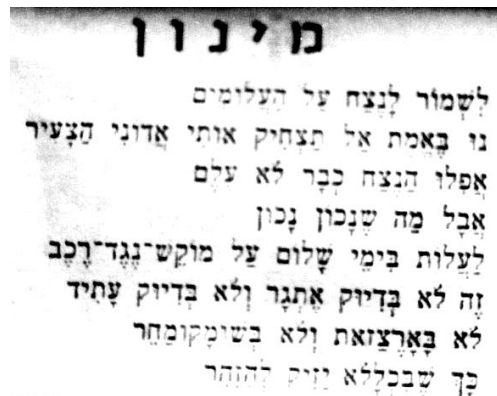
באחד הימים לקחתי את חברי לצוות לסייר "לא שיגרתי" באפריקה בגזרת אסמאלייה שהוחזקה בידי גד' הצנחנים של קצ'ה. לאחר מכן הועברה הפלוגה לצומת המיתלה, כחלק מכוח החסימה לאחר הסכם הפרדת הכוחות. שם, בחולות סיני, בקרבות עקובים מדם, באש ששרפה חיים, התגבשה חברות מיוחדת במינה, של לוחמים מבוגרים, שהמלחמה חיברה "בדבק" שרק לוחמים מכירים.

לאחר הלחימה הוצבנו כמוצב תצפית בפתח המיתלה. בסמוך היו חיילי אום מסנגל.

מס' חודשים לאחר שחרורינו מהמילואים, נקראנו שוב למילואים לתפוס את קו ההפרדה באזור טסה. באותו זמן התנהלה מלחמת התשה קשה מול הכוחות הסוריים בצפון ואנחנו היינו בכוננות מלחמה. מפקד חטיבה 401 היה אהוד ברק וסגנו עמנואל סקל. תפסנו עמדות תצפית יום ולילה לאורך הגזרה. מצב התחזוקה של הציוד היה ברמת ביזיון. נגמ"שים לא תפקדו מכאנית, לא היה ציוד ראיית לילה, החיילים שקיבלו את רובי ה-16M לראשונה, לא ירו בהם אפילו במטווח. לאחר שהסיוור בפיקודי נתקע בלילה בשטח ללא יכולת להיחלץ או לדווח כי גם מכשיר הקשר לא פעל. צעדתי בחשיכה כשלושה ק"מ לבד, למוצב קרוב של חברי. חדרתי למוצב מבלי שאיש מהחיילים הבחין בהגיעי. הצטרפתי בשקט לחיילים שאכלו חביתות.... אז, הבחין אחד מחברי לוחם במוצב, שאני נמצא באופן מוזר במוצב לא לי. הוא שאל איך הגעתי? תחילה צחקתי .... סיפרתי שהנגמ"ש שלי עם ציוותו תקוע בשטח וזקוק לחילוץ. אך הקשר לא פועל. מפקד המוצב יהודה ניב, אמר לי שמכוון שאין להם ציוד תצפית לילה הרי התרגולת שלאחר סיום ארוחת הערב, הוא מציב לוחם אחד לשמירה.... חולצתי וחזרתי למחנה החטיבה. קראתי למפקד האוגדה אלוף אברהם רותם לחזות ולבחון את המחדל. סגן מפקד החטיבה ששמע כי דיווחתי על המחדל, איים לשפוט אותי ולאסור אותי....מפקד האוגדה, נחת במוצב הקדמי עליו פיקדתי, במסוק. שמע על המחדלים, שיבח את החלטתי לקרוא לו. פקד במקום, על צוות הפיקוד האוגדתי, להחליף מיד את הנגמ"שים הלא תקינים לכול הפלוגה, לתת מיד ציוד ראיית לילה וחימוש מהימ"ח. תוך 72 שעות חזרה הפלוגה לכשרות. חברי הלוחמים והמפקדים היו המומים מהעזתי לקרוא בשעה 2.00 בלילה

למפקד הבכיר. עבורי זה היה טבעי שפלוגה מבצעית בקו, לא יתכן שלא תהייה כשירה אפילו שעה אחת. במילים של האלוף רותם: "נכון שצה"ל צבא עני, לכן אינו יכול להרשות לעצמו ציוד לא תקין."

השיר חולק ללוחמי שקד בזמן מלחמת ההתשה ואומר הכול.

נשאלתי רבות מה מסקנותי מהאירועים שחוויתי? תשובתיי מורכבות. ראשית אני גאה על שהייתי שותף לכ-23,000 לוחמים שהגנו בגופם על מדינת ישראל. [כן זה המספר המקורב של הלוחמים שלחמו, בדרום ובצפון. מבלי להוריד או להפחית מתרומת רבים אחרים.] אך, להיות לוחם, זה משהו שמי שלא חווה כלל לא יבין.

הפיקוד בכול הדרגים הבכירים כשל. המודיעין כלל לא היה ולא תפקד. הלוגיסטיקה, לא תפקדה.

הדרג המדיני, והצבאי הבכיר התנהל באופן כושל רשלני, שערורייתי לדיראון עולם. אך שערורייה זו הכפילה עוצמתה כשהאמת הוסתרה מהציבור. מנהיגות שערורייתית הייתה לנו.

לוחמי צה"ל הוכיחו שעליהם ניתן לסמוך, שנצח ישראל לא יכבה עוד. בלוחמים ניתן תמיד לבטוח, כי הם מתעלים מעל הכשלים של הפיקוד "הרווי" בשומנים ואכול בתאונותיו. האם ערכי ההתנהלות של הנהלת העם והפיקוד השתנו לטובה. המענה לשאלה ברור- לא! לא כולם רעים וכושלים, אך אין להם עוז, להזקיע ולפנות את התפוחים הרקובים מקרבנו.

למדתי שיש לוחמים "בעלי יכולות על". שכישרונם, אומץ ליבם, כלל לא ניתנים לשכלול.

למדתי על עצמי, שאינני מפחד כלל. שביכולתי, לעמוד בלחצים, שאני בעל תושייה חריגה. שביכולתי להחליט נכון במצבי לחץ. כי כושר השיפוט שלי בריא. שאני יודע מתי ללחוץ על ההדק ואני עושה זאת טוב מאחרים. אך יש בי את היכולת גם לעצור את היצר, התאוה לירות, ולא ללחוץ על ההדק. על אותם אירועים בהם לא לחצתי על ההדק, אני גאה בעצמי יותר. קבעתי לעצמי בתום הקרבות שאינני מבקש, הוקרה, דרגה וכול הטבה מהמדינה. אינני אוהב את השירות בצבא, אך חלה עלי חובה לשאת באחריות ולתרום ללא תנאי.

בשם חברי הלוחמים, אוסיף כי לא ניתן להתעלם מכך שמרבית הקצינים שהיו מגויסים, אף שלא לחמו, קודמו בדרגות, עם תום המלחמה ובנוסף לאורך שנות המילואים. אך הלוחמים שלא בקשו שררה, נזנחו, נשכחו, לא זכו אפילו "לדגלון של הערכה" ותודה על שירותם ממפקדיהם ומהמדינה. אני גאה בדרגת סמ"ר, הדרגה שהוענקה לי בסיירת שקד, בעת מלחמת ההתשה בשירות הסדיר. אך ניתן ללמוד מכך על יחסו של הפיקוד ללוחמים ועוד יותר מחוסר הערכתה של המדינה ללוחמיה.

גיפ' שקד במרדף 1978, עלה על מוקש בסמוך ליוטבתה בק"מ ה-82 לאילת, המ"פ ביני תלמי נפצע ושמיל החובש שהיה בחופשת שחרור והתנדב לצאת לסיור נהרג. בצליום מטפלים בפצועים. אליעזר קנדלשטיין [בתמונה השמאלית במרכז] לוחם אמיץ, קצין מצטיין בן מחזורי נהרג בטמפו 1979. משמאלו איציק גורן ומימינו שמשון [שימשי מנדל].

עם תום הקרבות הסקתי מניסיוני ומאירועי המלחמה, שהצבא לא מיצה יכולותיו, פעל ללא יצירתיות וראוי להפעיל לוחמים, ביניהם לוחמי מילואים מנוסים, בעלי כישורים מיוחדים ביחידת קומנדו יבשתי. לוחמים שביכולתם אם יינתנו להם כלים והכנה. להכריע את המלחמה בטרם קרב. יזמתי בשנת 1974 את הקמת יחידת "טייסי היבשה" יחידת הקומנדו של לוחמי השלדג. כשהקחצ"ר דן שומרון דחה את הצעותיי, [המחשתי בפניו 'תרתי משמע', מה הדמיון והתחבולות שעל פיהן אמורה יחידת עילית לפעול] אחר דפקתי בדלתו של שמעון פרס שר הביטחון, שהמליץ לקבל את יוזמת תורת ההפעלה ליחידה המיוחדת ומוטה החליט להקימה. הצעתי התקבלה השלדג הוקמה ע"י מוקי בצר שגם גייס אותי ב-1967 לסיירת שקד. שירתי ביחידת השלדג עד תום שירות המילואים בשנת 1995. קודם הייתי שותף לטובי לוחמי הצנחנים, לצוות ההקמה ועיצוב תורת הלחימה של חטיבת הנ"ט 409 [יוסי יפה ז"ל, דודיק רוטנברג, דובי אלמן, מתן וילנאי]. החטיבה השמידה תוך שעות, את חטיבת הטנקים T 72 של ריפעת אסד במלחמת של"ג. באותה מלחמה 1982 כלוחם שלדג השתתפתי בהבאתו של נגמ"ש בי אם פי חדיש, לו תותח 90 מ"מ, שנטשו הלוחמים הסוריים מעבר לקווי הלחימה של כוחותינו במבצע לילי. ב-1977 הייתי קמב"צ במפקדת אוגדת הקח"צ בפיקודו אורי שמחוני. במבצע ליטני תרומתי הייתה במתן פקודת רמטכ"ל לצוותים הרפואיים של צה"ל לטפל באזרחי לבנון שנפגעו בקרבות.

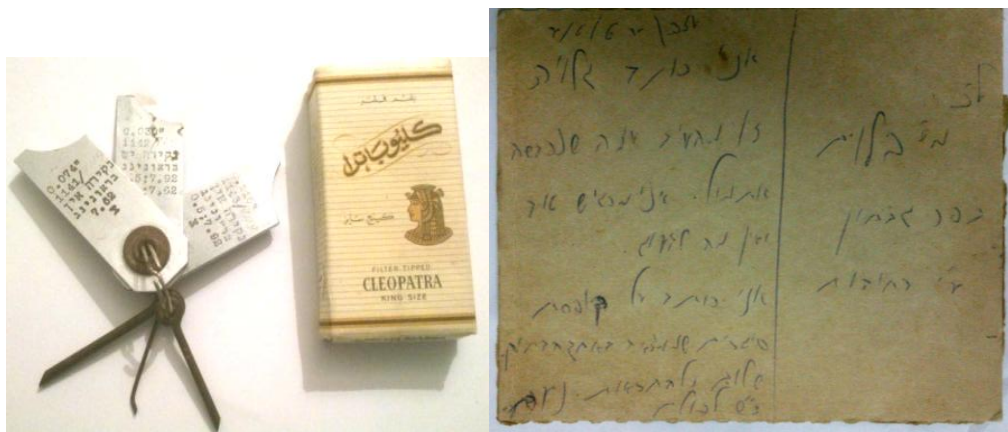
אישיות של לוחם: שרות המילואים האחרון שלי [1994 בהיותי בן 45] היה בצוות לוחמי שלדג מיוחד שהוצב בעזה. שעות לפני תום המילואים ושחרורי. עת המתנו במארב למפגעים זיהה אותנו צעיר והשליך עלי אבן גדולה שפגעה בכתפי. זיהיתי אותו חומק אל בין מאות הפלסטינים במחסום. דילגתי מעל הגדרות, נכנסתי אל הקהל הגדול, בעוד חברי עוקבים בדאגה אחר מעשי. גם לוחמי משמר הגבול על מגדלי השמירה היו המומים. הסתערתי עליו, הפלתי אותו לקרקע. הכיתי אותו חזק באגרופי. כששאלו אותי אחר כך חברי מדוע ואיך העזתי להיכנס לבדי אל ההמון, תשובתי הייתה: אף אחד לא ישליך עלי אבן ויצא מזה ללא פגע. שהזורק יזכור זאת, גם חבריו הנוכחים, ואף אותי חייל מילואים יזכור עד אחרית ימיו.

בשנת 1975 קרא לי פואד אז מפקד חטיבת הצפון, ללשכתו, סיפר על התפקיד המיוחד שקיבל מיצחק רבין לקשור קשרים מיוחדים עם הנוצרים בלבנון, להקים את צד"ל. הוא ביקש ממני לעשות קורס קצינים מקוצר בן שלושה חודשים. לקבל תפקיד מ"פ בחטיבה למשך שלושה חודשים נוספים. ותוך חצי שנה לקבל תפקיד סמג"ד או קמב"צ חטיבה. אחרי כן, "הכול בידך". אך אני סירבתי כי בחרתי לעסוק במחקר חקלאי, "להוציא לחם מהאדמה". פואד נעלב וכעס.....

האלוף יצחק מורדכי, מפקד גד' 890 בחווה הסינית, גמל לי בהערכה מיוחדת, כשהעניק לי בסמכות אלוף, את אקדחו של סרן הקומנדו המצרי שלקחתי בשבי בפאיד.

ממעצבי אישיותי היה גדעון מחנימי, קצין צנחנים וקמ"ן חט' הצנחנים בעלה של בת דודתי רעיה. מתנת בר המצווה שהעניק לי הייתה שבבוקר אסף אותי בגיפ' הצבאי, למחנה תל-נוף. והעלה אותי למטוס דקוטה שהצניח צנחנים. אז ראיתי את רגע הקפיצה מהמטוס בשמים. כך לראשונה ידעתי שאהיה צנחן. את גדעון פגשתי בחופשה הראשונה, מהמלחמה במשרדו כקצין הקישור הראשי לאו"ם בקיריה. הוא הראשון שתיאר בפני את המחדל הנוראי ואת הכשל של הדרג המדיני והדרג הפיקודי הבכיר. כמה ימים לאחר מכן, בכנס הקצונה הבכירה, בהשתתפות ראש הממשלה גולדה מאיר, שר הביטחון משה דיין, הרמטכ"ל דדו וכול חברי המטה הכללי. קרא גדעון להתפטרות כול האחראים למחדל. בדבריו של גדעון הכנס פוצץ! לפני וועדת החקירה הוא כבר ידע את האמת המרה. כעונש ונקמה על שפעל ע"פ צו מצפוני, לא קודם גדעון שנים רבות ונפטר בגיל צעיר משיברון לב. את המחדל החביאו המעורבים עשרות שנים, עד לפרסום והגילויים טיפין טיפין משך עשרות שנים.

בשנת 1979 מיד לאחר שחומיני חזר מהגלות ותפס את ההנהגה באירן, צפיתי את התוצאות מעליית האיסלם הקיצוני וחשבתי שראוי ואינטרס שמדינת ישראל, תעשה לסילוקו. חשבתי שנדרש שישראל תעצור את הנגע הסרטני בתחילתו. גדעון הפגיש אותי עם קוטי, האלוף יקותיאל אדם, סגן הרמטכ"ל. נתתי בידיו מסמך בו תיארתי את הצפוי. קוטי שאל אותי מדוע אני צופה שחורות? [את קוטי הכרתי הכרות קודמת מפעילותי מולו, בקידום פיתוח 'הגירף', מערכת מתוחכמת לירי טילי נ"ט] עניתי לו שהזרעים שזורע חומיני, כמוהם כמו זרעי ופקעות ה"סעידה", צמח הבר השתלטני גומא הפקעים. אם לא מדברים אותו בתחילה, הרי הוא שולח את פקעיו המזיקים וזורע עצמו באופן שבשדה לא יצמח עוד כלום.... צפיתי שהאיסלם הקיצוני ומדיניותו האנטי מערבית ואנטי ישראלית יהוו איום גדול על מדינת ישראל. לאחר כמה חודשים אמר לי קוטי כי התייעץ עם גורמי מדינה בכירים והחשש שלי מוגזם ומדינת ישראל לא תפעל נגד חומיני.

סיגריות מצריות קלאופטרה-, מדידי ירי למקלע 05 ומנקי ווסת למקלע המג. יצאנו למלחמה ללא כלים בסיסיים וללא יכולת לתפעל את המקלעים. מכתב מעזה 7/6/1967

למדתי עוד, שהדרגה והתפקיד של הבכירים ומקבלי ההחלטות, לא תמיד מוצדקים וראויים. הדרגות, המדים, לגבי בעלי תפקידים כמו 'כנפיים לחמור'. שכרון האדרת הכוח נותן להם אשליית כישורים, שנעצרת בכתפיים ומקורה אינו אמיתי. אך היכולות נשאר של חמור.

מכיוון שבחיים / בחיי שלי, של יקירי וביטחון מדינת ישראל אנו עוסקים. הרי האמת, הנכונות, ההתאמה לתפקיד והמקצועיות לא תמיד מצויה היכן שמצויה ההנהגה והדרגה. אני מקפיד לתת לבכירים ולזוטרים כבוד. כבוד, בזכות שהם מייצגים את המדינה. אך אני מבקש הסברים ועומד על זכויותיי. דבר או מעשה לא תקין של בכיר לא ראוי שיזכה לגיטימציה. כשהבכיר מתרשל, פוגע במנדט המוסרי שהעניקה לו המדינה. אין הוא ראוי עוד לתפקיד ולסמכות. הדרגה מעניקה קודם לכול חובות, רק לאחר מכן זכויות ואלו, הזכויות, חייב, שהצדק שבהענקתם ודרך ההתנהלות מכוחן יראה. אם הצדק נעשה במחשך, מבלי שיראה, יש להניח שהצדק לא נעשה. כן, הבכירים החוטאים, הרשלנים יראים ממחדלם, שמא יתגלה. **עבורם אני סדין אדום.** או מטריד. מהיכן שואב נועם את עוז רוחו לבקש זכויותיו, להיות מעורב, אדון לגורלו, ולהשפיע? משירו של יהורם גאון...לא, לא, לא, לא תנצחו אותי, לא מנצחים אותי..... כי מעולם לא לקחתי את שאינו שלי או מהמדינה. איני מבקש אלא את שמגיע לי. "כבוד האדם וחירותו" זה לא משפט בעברית בלבד, או שם של חוק. מדובר במהות של הזכות והכבוד להיות ישראלי ולחיות ישראלי. את המדינה הורי הקימו, אף לימדו אותי לדבר עברית צחה. המדמה "יורם" אך אני אינני יורם, אני נועם! אני הוספתי עוד נידבך, גם תרמתי כלוחם לביטחונה של המדינה. ילדי כבר סיימו להיות לוחמים ונכדי בתורם יחונכו להגן על הבית, המשפחה ומדינתם היחידה.

שם

מפקדת פיקוד צפון
לשכת האלוף
טלפון 06-3201
ס. א"י 646-3201
חמ - 124 - (2367)
כג' סיון, תשנ"ג
12 - יוני - 1993

בכ"ם

צ.מ	ה.ת	כ.ל
מס"כ אג"א ת"י	מ"דור מכירות והשאלות	ט"כ
5693323	01815	0694
ד.צ. - 2	חמ - 2	93
24	יוני	

כ - ר' אג"א

הנדון: אישור אחזקת נשק אישי.

- במהלך מחמת יום הכיפורים, ניתן להייל מ"ל בלום נועם מ.א. 2024654, אקדה מסוג "הכוואן" מצרי, מוסר 9 ס"ס בלא מהפר טבוע, לאחר הלחמה במוצב ליד פאיד, וכתוצאה מכניעת ההיילים המצריים ללא קרב.
- אני ממליץ לאשר אחזקת הנשק הנ"ל בידי החייל בלום נועם, מ.א. 2024654, ת"ז 05232657 כתובת: כפר גבתון, רחובות.
- לאישור בברכה.

יצחק סרדכי, אלוף
אלוף פיקוד צפון.

שם

מר נועם בלום, כפר גבתון, רחובות
ת.ת. 1/9/93

הנדון: אישור אחזקת אקדה
שכר מ' 23/5/93

- התקבלה במשרדנו פניית אלוף פצ"ו הממליץ על מתן אישור כאחזקת אקדה "היילון" מצוי ברשותך.
- הציב נהל אג"א 3.12 ונהל משהביט 50.01 הנוגעים להענקת נשק.
- כהלכו תמצית השלבים אותם עליך לעבור:
  - א. לחתום ולהעביר אלינו עותק מקורי של טופס ההתחייבות המצורף לנהל אג"א כנספח א.
  - ב. לחייב את הנשק.
  - ג. לקבל אישור משרד הפנים כהחזקת הנשק.
- לאחר שיושגו כל המהלכים (ובהנחה שהגורמים המאשרים יאשרו הענקה) תוענק כר תעודת הקניית בעלות ע"י משהביט חטיבת המכירות והנשק הפור שכר לצמיתות.

רכ"ש ר' אג"א
105 (מטכה 1889)
הענקת נשק
19444

גב' יודקה רס"ו
מכירות הרמ"ח
ב/

כול השנים הייתה מצלמה צמודה לחגור הקרב שלי. כול התמונות המצורפות צולמו במצלמתי.